Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

23.8.2024
Dnro Tukes 8635/00.00.01/2024

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Lausuntopyyntö 31.7.2024: HE 57/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle kyberturvallisuusdirektiivin (NIS 2 -direktiivi) täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

## Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukesin) lausunto

Tukes haluaa kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta lausua ja esittää mielipiteensä asiassa.

Tukes pitää lainsäädännössä hyvänä yritysten kyberturvallisuuden hallintaan esitettyjä vaatimuksia, koska ne edellyttävät luomaan yritykseen kyberriskienhallintaprosessin, jolloin toiminnasta tulee jatkuvaa ja kehittämiseen tähtäävää. Esitys edellyttää merkittävää uutta osaamista ja resurssointia yrityksiltä ja Tukesilta.

Yrityksille tulee uusia rekisteröinti- ja raportointivelvoitteita, joista tärkeimmät ovat ilmoittautuminen toimijaluetteloon ja poikkeamista raportoiminen. Toimijaluetteloa on jokainen valvontaviranomainen toteuttamassa itsenäisesti. Tämä sitoo digikehitykseen ja järjestelmien ylläpitoon resursseja keskitettyä ratkaisua enemmän. Tästä koituu myös yrityksille lisävaivaa, koska yrityksellä voi olla toimintaa usealla NIS2-direktiivissä mainitulla toimialalla. Esim. metsäteollisuuden yritys voi samanaikaisesti valmistaa kemikaaleja, tuottaa huomattavan määrän sähköä ja hallinnoida alusliikenteen satamia. Näin yritys joutuisi ilmoittautumaan ja ylläpitämään tietoja useassa rekisterissä. Toissijaisesti usealle viranomaiselle tulee kustannuksia saman rekisterin perustamisesta sekä haasteita yhteensovittaa ja koordinoida valvontaa muiden toimialojen valvontaviranomaisten kanssa. Poikkeamien raportointi sen sijaan tapahtuisi keskitetysti Traficomin tarjoaman järjestelmän kautta, mutta Tukes pitää ongelmallisena sitä, että kyseessä olisi vain tapausten vastaanottojärjestelmä ja että tapausten käsittelystä aiheutuisi manuaalista työtä.

Toimijoiden rekisteröinnissä on Tukesin mielestä ristiriitaisuuksia hallitusohjelman kohdan 8.5 kanssa, jossa todetaan ”*Kokonais- ja kyberturvallisuuden johtamisrakenne uudistetaan hallituskauden aikana. Uudistuksessa varmistetaan viranomaisten vastuunjaon ja toimivaltuuksien selkeys ja tiedonvaihdon tehokkuus sekä toteutetaan näiden edellyttämät lainsäädäntömuutokset.*” Tältäosin esitystä ja viranomaisten välistä työnjakoa tulisi vielä selkiyttää.

### Toimiala: Kemikaalien valmistus, tuotanto ja jakelu

NIS2-direktiivi on epätarkka siitä mitä on kemikaalien valmistus, tuotanto ja jakelu. Hallituksen esityksen valmistelussa ja Tukesilla on vaikeuksia tunnistaa, mitkä yritykset tähän toimialaan kuuluisivat, koska direktiivin määritelmän mukaan toimijatyyppiin kuuluisivat ihan kaikki kemikaalit riippumatta niiden vaarallisuudesta tai jakelupaikasta (”rautakauppa vaiko tehtaan laituri”). Euroopan komission heinäkuussa 2024 antamassa epävirallisessa tulkinnassa on todettu, että ensijaisesti valvonta tulisi kohdistaa yrityksiin, jotka on EU:n REACH-asetuksen perusteella velvoitettu tekemään rekisteröinti valmistamistaan tai jakelemistaan kemikaaleista. Tämä on Tukesin mielestä kannatettavaa ja tarkoituksenmukaista. Tukesin näkemystä esitystä olisi tarpeen tarkentaa tältäosin.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Helsinki
PL 66 (Opastinsilta 12 B)
00521 Helsinki
Tampere
Yliopistonkatu 38
33100 Tampere
Rovaniemi
Pilke, Ounasjoentie 6
96200 Rovaniemi
**Vaihde** 029 505 2000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9

Tukes ehdottaa, että tästä mainittaisiin selkeästi myös lainsäädännön perusteluissa.

**Lopuksi**
Tukesille suurin haaste tulee olemaan valvontaan tarvittavien osaamisen ja tietojärjestelmien luominen samanaikaisesti edellytettyjen säästöjen kanssa. Tukesilla ei ole aiempaa kokemusta kyberturvallisuudesta tai sen valvonnasta. Lisäksi järjestelmäkehitys sitoo resursseja.

Tämänhetkisen tiedon mukaan Tukesille ei ole osoitettu rahoitusta NIS2-valvonnan käynnistämiseksi tai valvonnan toteuttamiseksi. Tukes pitää tätä merkittävänä riskinä kyberturvallisuutta koskevien velvoitteiden toimeenpanemiseksi ja asetuksen edellyttämän turvallisuustason saavuttamiseksi. Virastolla ei ole edellytyksiä hoitaa tehtäviä ilman esityksen mukaista resurssointia.

Lisäksi Tukesiin kohdistuu valtiontalouden kehyskaudella 2025-2028 merkittäviä säästötarpeita ja samanaikaisesti virastolle on valmistelussa lukuisia uusia tehtäviä osana EU-sääntelyn kehittämistä tai ylläpitoa. Tukes haluaa tuoda esiin huolen henkilöstön kuormittumisesta ja asiantuntijaresurssin riittävyydestä, jos säästöt toteutuvat täysimäärisinä. Tukes ennakoi säästöjen johtavan nykyisen valvonnan vaikuttavuuden ja neuvonnan vähentymiseen sekä bruttobudjetoitujen ilmoitusten ja lupien käsittelyaikojen pidentymiseen. Vastaavasti ilmoitus- ja lupakäsittelyjen viiveet pienentävät valtiolle kertyviä tuloja, viivästyttävät ammattinharjoittajien tai yritysten toiminnan aloitusta sekä lisäävät epävarmuutta investoijien päätöksenteossa.

**Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoittajan henkilöllisyyden ja allekirjoituksen ajankohdan voi varmistaa allekirjoitusta klikkaamalla ja asiakirjan aitous voidaan todentaa sähköisesti. Jos asiakirjaa muutetaan jälkikäteen, allekirjoitus ei ole enää kelvollinen. Sähköinen asiakirja on alkuperäiskappale, eikä allekirjoituksen oikeellisuutta voi varmistaa paperitulosteesta. Alkuperäisen sähköisen asiakirjan voi tarvittaessa pyytää Tukesin kirjaamosta.**

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Denna handling har upprättats och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Pääjohtaja Kimmo Peltonen
4.9.2024

Johtaja Kirsi Levä
3.9.2024